
BEREGI RUSZIN EREDETŰ CSALÁDNEVEK

1. A magyaron kívül a német és a szlovák nevek mellett a ruszinból származó nevek vannak a legnagyobb számban a történelmi Bereg megyében. Ezeket a neveket már magyarok viselik, még az 1945 után a magyar helységekre betelepítettek esetében is, legfeljebb ezeknek nagyobb a kötődésük a ruszinokhoz. Csak azokat a neveket vettem ide, amelyek tisztán ruszinok, mert vannak egyezések a szlovákkal (pl. *Tihor* < *mxop*, illetve *tchor* 'gőrény') vagy az ukránnal (pl. *Klimenkó* 'Kelemen fia'). Vagy például a *Svec* 'szabó' név megvan a ruszinban, a szlovákban és az ukránban is, a *Komár* 'szúnyog' név pedig bármely szláv nyelvből levezethető. Arról nem is beszélve, hogy a *Dankó* név a magyarban, az *Ilku* pedig a románban is megvan. Az ilyen neveket most mellőzöm.

A ruszint egyébként önálló nyelvnek tartom, hiszen van irodalmi nyelve már több mint egy évszázada. Különböző csoportjai között nyelvjárási különbségek vannak. Nem véletlen a nevek nagy száma, hiszen ez a megye a történelem során tizenhárom ún. tatárjárást szenvedett el, főként a délnyugati részen, és a hiányzó magyar lakosságot Bereg felsőbb részeiből származó ruszinokkal pótolták. Természetesen földesúri telepítések is történtek.

Gyűjtésem első éveiben a feldolgozáshoz nagyon sok segítséget kaptam boldogult barátomtól, Udvari Istvántól, aki a nyíregyházi Ukrán és Ruszin Tanszékot vezette. A Munkács környéki ruszin falvakban magam is tájékozódtam a nevek megfejtését illetően; ezeket külön nem is jelölöm. A személynevek megbízható megfejtésében a helybeli görög katolikus lelkészek voltak segítségemre. A nevek egy részét a szóbeli gyűjtés módszerével végeztem, így alkalmasint egy-egy nevet helyesbítenem kellett. Arról nem is szólva, hogy egyes nevek többé-kevésbé megmagyarosodtak. Az adatokat az eddig megszokott rendszerben (l. pl. MIZSER 2006a) teszem közzé, zárójelben megjegyezve azt is, hogy mely helységekből fordulnak elő.

2. A névadó és személynevére visszamenő családnevek

2.1. Egyházi személynevek. – Ezek a Martirologium Graecumból valók, némelyüknek nincs is magyar megfelelőjük. *Danila* 'Dániel' (Beregszász, Munkács) (БОКШАЙ 1929: 73); *Fedor* 'Tódor, Tivadar' (Gelénés, Macsola, Munkács) (MIZSER 2000a: 5–6); *Fedur* (Mezőkaszony): az előző név máramarosi alakja (MIZSER–RÉVAY 2004: 43); *Fülmond* (Munkács): a görögből átvett *Φιλεμον* név *ü-ző* nyelvjárásban, a szóvégi *-d* a magyar *Zsigmond* hatása lehet; *Harnódi* (Beregrákos, Munkács) < *Χαρνοδιύ*, a görögből átvett név; *Ignát* (Munkács), az *Ihnát* forma a gyakoribb; *Jerema* 'Jeremiás' (Beregszász, Gát, Ilosva, Mezőkaszony, Munkács, Tiszacsoma) (MIZSER 2003a: 605); *Joszip* 'József' (Beregszász) (БОКШАЙ 1929: 196); *Makár* (Balazsér, Mezőgecse, Sárosoroszi, Volóc) (MIZSER 2004b: 46); *Manajló* 'Immánuel' (Beregszász, Munkács, Tiszakerecseny); *Pável* 'Pál' (Barabás, Vásárosnamény) (MIZSER 2011: 162); *Petró* 'Péter' (Balazsér, Beregszász, Kígyós, Nagybakos, Tákos, Vásárosnamény) (MIZSER 2004b: 46); *Szidor* 'Izidor' (Beregszász, Bilke, Gút, Nagybégány, Munkács) (MIZSER 2003a: 605);

Tion (Macsole) < *Тухон* (MIZSER 2010b: 183), a görög *Tükhón* átvétele; *Vladimir* 'Ladomér' (Beregszász, Munkács), újabb kori névadás; *Zakor* < *Захар* 'Zakariás'.

2.2. Egyházi személynevek képzett alakjai. – *Alexik* (Beregszász, Bilke, Munkács) < *Алекси́й* 'Elek' (БОКШАЙ 1929: 87); *Andrejkó* (Beregújfalu, Munkács) < *Andrej* 'András' (KNEIENZA 2003: 298); *Danyilás* (Beregszász) és *Daniljuk* (Beregdeda) < *Данило* ~ *Данило* 'Dániel' képzett alakjai; *Deskó* (Beregszász, Dercen, Gergelyiugornya, Macsole, Makkosjánosi, Mezőkaszony, Munkács, Nagybégány, Tiszaadony, Tizzaszalka, Vásárosnamény, Zápszony) < *Деметр* 'Demeter' (MIZSER 2004a: 213); *Esztocskó* (Beregszász) < magyar *Estók* < *Estván* < latin *Stephan(us)*; *Fedák* (Beregszász, Fornos, Halábor, Mezőkaszony, Munkács) < *Fedor* 'Tódor' (KNEIENZA 2003: 301); *Fedorka* (Beregszász) és *Fedusz* (Munkács) < *Fedor*; *Ferencsuk* (Zápszony) < magyar *Ferenc* (MIZSER 2004a: 213); *Gdmitra* (Beregújfalu) és *Gmitra* (Beregszász): a *Димитр* 'Demeter' nyelvjárási alakjaiból képezve; *Geczko* (Bilke, Munkács) < *Герасим* 'Geraszim'; *Genczó* (Beregsom) < *Геннадий* < görög *Gennadasz*; *Háborecz* (Munkács) < magyar *Gábor*; *Haraszimsuk* (Badaló) < *Герасим* 'Geraszim' (MIZSER 2002: 183); *Havris* (Beregszász, Kígyós) < *Гаврил* 'Gábor' (MIZSER 2006b: 172); *Heckó* (Beregszász, Bulcsu) < *Герасим*; *Gira* (Bilke, Gát) < *Герасим* 'Geraszim' (MIZSER 2003a: 606); *Ignatolja* (Beregrákos) < *Игнат* 'Ignác'; *Ilasik* (Vásárosnamény) és *Ilykó* (Beregszász) < *Илия* 'Illés' (MIZSER 2000a: 10); *Katra* (Munkács) < *Katrena* 'Katalin' (KNEIENZA 2003: 291); *Kóczán* (KNEIENZA 2003: 316), *Kosztá* (Barabás, Beregszász, Beregdéda, Kisbégány, Lónya, Mátyus, Mezőkaszony, Munkács, Nagybégány, Tiszakerecseny, Tizzaszalka, Tiszavid, Vásárosnamény) (KNEIENZA 2003: 292), *Kosztí* (Munkács) némi magyarosodással, *Kosztik* (Bilke, Izsnýéte, Munkács) (ДУЙЧАК 2003: 144) és *Kosztika* (Munkács) (KNEIENZA 2003: 297): a *Konsztantin* becézett változataiból; *Kundrik* (Beregrákos, Munkács) < *Κυδριαν* < görög *Kodratosz*; *Kuzán* (Beregdéda, Kovászó) < *Κυζμα* 'Kozma'; *Leszó* (Beregszász) < *Олександр* 'Sándor'; *Leva* (Beregszász) < *Лев* 'Leó'; *Lukecsa* (Beregszász, Izsnýéte, Munkács) < *Лука* 'Lukács' (MIZSER 2006a: 56); *Mácza* (Munkács) < *Мария* 'Mária'; *Martinyuk* (Beregszász, Gát) < *Мартин* 'Márton' (MIZSER 2003a: 605); *Masika* (Beregszász, Macsole, Tiszacsoma) < *Мария* (MIZSER 2010b: 186); *Masinka* (Tiszacsoma) < *Мария*; *Mihovács* (Bene) < *Михов* < magyar *Mihó*; *Mikulec* (Beregszász) és *Mikulka* (Mezőhomok) < *Микула* 'Miklós'; *Mindák* (Balazsér, Beregdéda, Beregszász, Bulcsu, Mezőkaszony, Nagybégány, Nagyberég) < *Михайло* 'Mihály' (ДУЙЧАК 3003: 21); *Mitrák* (Munkács) < *Димитр* 'Demeter', *Mitre* (Beregszász) < *Димитр*; *Mitrik* (Munkács) < *Димитр*; *Mitók* (Beregszász) < *Димитр*, némi magyarosodással; *Moskola* (Beregszász) < *Мошко* 'Mózes'; *Nikolajcsik* < *Николай* 'Miklós' (БОКШАЙ 1929: 315); *Oleksza* (Tizzaszalka, Vásárosnamény) < *Олекси́й* 'Elek' (MIZSER 2009: 66); *Panykó* (Beregszász, Munkács) < *Панталеимон* < görög *Pantaleimón* (ЧУЧКА 1970: 93); *Pauliscse* (Beregdéda) < német *Paul* 'Pál'; *Pilcsik* (Munkács) < *Пилун* 'Fülöp' (ЧОПЕЙ 1883: 258); *Pilcsuk* (Beregszász) < *Пилун*; *Pilipka* (Munkács) < *Пилун*; *Pilipkó* (Beregújfalu) < *Пилун*; *Reha* (Csaroda, Csonkarapi, Munkács) < *Грега* < *Грегорий* 'Gergely', némi magyarosodással (MIZSER 2000a: 11); *Romanec* (Kígyós) < *Роман* 'Román' (MIZSER 2006b); *Szidorán* (Munkács) < *Сидор* 'Izidor' (ЧОПЕЙ 1883: 361); *Szidun* (Beregszász, Munkács) < *Сидор*; *Szimkó* (Izsnýéte) < *Симон* 'Simon' (MIZSER 2006a: 56); *Timóka* (Munkács) < *Тимофеї* 'Timóteus'; *Timkó* (Balazsér, Beregszász, Munkács, Vári) < *Тимофеї* (MIZSER 2004b: 46); *Titka* (Beregszász) < *Тит* 'Titusz'; *Varcák* (Kovászó)

< *Вартоломеј* 'Bertalan' (БОКШАЙ 1929: 44). Itt sorolom fel a vocativusi formákat is, amelyek a becéző nevekben ismereteseek: *Danilku* (Beregdeda) < *Данилка* < *Данило* 'Dániel'; *Danku* (Bene, Beregdéda, Beregsom, Bótrágy, Mezőhomok, Mezőkaszony, Nagybégány, Papitánya, Sárosoroszi, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecsény, Tiszaszalka, Zápszony) < *Данка* < *Данило* (MIZSER 2002: 186); *Demku* (Bene) < *Демка* < *Деметр* (MIZSER 2004d: 21); *Desku* (Beregújfalú) < *Дешико* < *Деметр* 'Demeter'; *Gencu* (Sárosoroszi) < *Генцо* < *Герасим*; *Hanyu* (Beregszász, Gergelyugornya, Gulács, Hetyen, Vámosatya, Vásárosnamény) < *Hana* vagy német *Hans*; *Ivánku* (Tiszakerecsény) < *Иванка* < *Иван*, *Juszku* (Kisbégány, Mezőkaszony, Nagybégány) < *Юско* < *Юсун* 'József' (MIZSER 2010a: 102); *Kosztju* (Badaló, Bányu, Bene, Beregszász, Csetfalva, Kisbégány, Makkosjánosi, Munkács, Tiszacsoma) < *Костя* < *Константин* (MIZSER 2010a: 99); *Márku* (Vári) < *Марко* 'Márk'; *Petku* (Bene) < *Петка* < *Петро* 'Péter' (MIZSER 2004d: 21); *Ricu* (Beregszász) < *Гриц* < *Григор* 'Gergely' (БОКШАЙ 1929: 147), némi magyarosodással; *Spiru* (Beregszász) < *Spiridon*.

2.3. Világi személynév. – A ruszinra nem jellemző, így nem véletlen, hogy csak egyet találtam: *Csokuk* (Izsnyéte): a Beregben gyakori magyar *Csok* személynév + ruszin képző.

2.4. Patronimikonképzős családnevek

2.4.1. -(v)ics képzős formák. – *Andrejkovics* (Munkács) < *Андрејко* < *Андреј* 'András'; *Dankánics* (Bene, Beregszász, Bilke, Hátmeg, Kölcvény, Munkács, Nagyberég) < *Данка* < *Данило* 'Dániel' (MIZSER 2004d: 22); *Dudics* (Balazsér, Barkaszó, Beregsom, Beregszász, Makkosjánosi, Mezőkaszony, Munkács, Rafajnaújfalú, Tiszavid, Újbányu) < *Duda* < magyar *duda* (MIZSER 2002: 186); *Erdovics* (Beregszász) < *Ердов* < magyar *erdő*; *Fedics* (Munkács) < *Федор* 'Tódor'; *Gelbics* (Fornos) < *Gelb* < német *gelb* 'sárga'; *Gluhánics* (Beregrákos) < *Глухан* < *глухан* 'süket' (ЧОПЕЙ 1883: 54); *Halkovics* (Gát, Munkács) < *Галко* < *Галактион* (MIZSER 2003a: 606), a görögből átvett név; *Holovnic* (Izsnyéte) < *Голован* < *голован* 'feltűnő fejű' (MIZSER 2006a: 56); *Illánics* (Munkács) < *Илкан* < *Иля* 'Illés'; *Illésics* (Munkács) < magyar *Illés*; *Katric* (Munkács) < *Катра* < *Катрина* 'Katalin'; *Kohutics* (Beregdeda, Beregrákos, Beregszász) < *Козут* < *козут* 'kakas'; *Lefkovics* (Beregszász, Munkács) < *Левко* < *Лев* 'Leó'; *Lukics* (Beregszász) < *Лука* 'Lukács' (БОКШАЙ 1929: 262); *Margitics* (Beregdeda, Beregszász, Bilke, Gát, Kígyós, Munkács, Nagyberég, Tiszacsoma) < magyar *Margit* (MIZSER 2004c: 72); *Mihajlovics* (Beregszász, Munkács) < *Михайло* 'Mihály' (БОКШАЙ 1929: 314); *Nikorics* (Beregszász, Nagyborzsova) < *Никифор* < görög *Niképhorosz* rövidülése; *Panics* (Munkács) < *Пан* < *пан* 'úr' (ЧОПЕЙ 1883: 247); *Pavlics* (Beregrákos) < *Павел* 'Pál'; *Razuchánics* (Beregszász, Izsnyéte, Munkács) < *Пазухан* < *пазухан* 'kebles' (MIZSER 2006a: 56); *Pirovics* (Beregszász) < *Пиро* < *пиро* 'póréhgyma' (БЕВКА 2004: 101); *Popelics* (Munkács) < *Понел* < *понел* 'hamu' (ЧОПЕЙ 1883: 286); *Szimkanics* (Beregszász) < *Симка* < *Симон* 'Simon'; *Szimkovics* (Beregszász) < *Симко* < *Симон*; *Szkubénics* (Izsnyéte, Munkács) < *Скуба* < *скуба* 'halászsas' (ЧОПЕЙ 1883: 364); *Telenkovics* (Munkács) < *Теленко* < *теленко* 'kisborjú' (БОКШАЙ 1929: 54); *Varganics* (Munkács) < magyar *Varga*; *Voronics* (Beregdeda) < *Ворон* < *ворон* 'holló' (ЧОПЕЙ 1883: 37); *Zizics* (Bányu) < *Зизуй* < *зизуй* 'kancsal' (БОКШАЙ 1929: 198); *Zazulics*

(Munkács) < *Зозуля* < *зозуля* 'kakukk' (ЧОПЕЙ 1883: 125); *Zubánics* (Beregszász, Gát, Gút, Kígyós) < *Зубан* < *зубан* 'feltűnő fogazatú' (MIZSER 2003a: 606).

2.4.2. -ovics képzős formák. – *Alexovics* (Munkács) < *Алекси́* 'Elek' (ДУЙЧАК 2003: 53); *Arzenovics* (Vásárosnamény) < *Арсен* 'Arzén'; *Bazilovics* (Munkács) < *Bazil*, modernizált forma a *Vasziljevics* helyett; *Bilakovics* (Csongor, Lónya, Szernye) < *Билак* < *билак* 'egy ruszin etnikai csoport neve' (MIZSER 2000b: 307); *Csajkovics* (Beregszász) < *Чайка* < *чайка* 'sirály'; *Csotakovics* (Beregszász, Tizzaszalka) < *Чумак* < *чумак* 'sószállító'; *Dikovics* (Munkács) < *Дикий* < *дикий* 'vad, emberkerülő' (ЧОПЕЙ 1883: 70); *Dohovics* (Beregszász, Munkács) < *Довгий* < *довгий* 'hosszú' (БОКШАЙ 1929: 125); *Dorohovics* (Beregszász) < *Дорогий* < *дорогий* 'kedves' (ЧОПЕЙ 1883: 77); *Fankovics* (Munkács) < *Фанк* < magyar *fánk* (ЧОПЕЙ 1883: 414); *Farkovics* (Beregszász) < *Фарк* < magyar *fark*; *Halaktovics* (Munkács) < *Галактион*, a görögből átvett név; *Hiszovics* (Beregszász) < *Грис* < *Григорий* 'Gergely'; *Horotovics* (Izsnyéte) < *Гром* < *гром* 'mennykő, mennydörgés', némi magyarosodással (MIZSER 2006a: 56); *Korolovics* (Dercen, Fornos, Munkács) < *Король* < *король* 'király' (MIZSER 2005a: 44); *Likovics* (Bótrágy) < vagy *Лік* < *лік* 'orvosság', vagy *Лийка* < *лійка* 'tölcsér' (ЧОПЕЙ 1883: 173); *Lukovics* (Beregdaróc, Beregszász, Bulcsu, Csaroda, Márokpapi, Nagybereg) < *Лука* 'Lukács' (MIZSER 2003b: 130); *Lyahovics* (Beregújfalú, Maszárfalva, Munkács) < *Лях* < *лях* 'lengyel' (ДУЙЧАК 2003: 166); *Maszalovics* (Munkács) < *Масло* < *масло* 'vaj'; *Mikolovics* (Munkács) < *Микола* 'Miklós'; *Olsenkovics* (Munkács) < *Ольшник* < *ольшник* 'éger' (ДЕЖЕ 1996: 103); *Popovics* (Balazsér, Barkaszó, Bene, Beregdéda, Beregsom, Beregszász, Beregújfalú, Bilke, Bulcsu, Csaroda, Csetfalva, Csongor, Dercen, Dunkovica, Gát, Gecse, Halábor, Ilonca, Ilosva, Izsnyéte, Kígyós, Kisbakos, Kisdobrony, Makkosjánosi, Munkács, Nagybakos, Nagybakta, Nagybégány, Nagyborzsova, Nagymuzsaly, Szernye, Tiszacsoma, Vásárosnamény, Zápszony) < *Пон* < *nón* 'pap' (MIZSER 2008: 42–3); *Rehovics* (Bene, Kisbégány, Mezőkaszony) < *Грега* < *Грегорий* 'Gergely', némi magyarosodással (MIZSER 2002: 189); *Ripkovics* (Balazsér) < *Ріпка* < *ріпка* 'répa' (MIZSER 2004b: 46); *Romanovics* (Munkács) < *Роман* személynév; *Sztojkovics* (Munkács) < *Стойка* személynév; *Ulvovics* (Beregszász) < *Лвович* < *Лев*, magyarosodott forma; *Volczovics* (Beregszász) < *Волец* < *волец* 'bögyös' (ЧОПЕЙ 1883: 36).

2.4.3. -(j)evics képzős formák. – *Durnevics* (Laturka) < *Дурен* < *дурен* 'bolond, bohó, pimasz' (ЧОПЕЙ 1883: 83); *Dobrajevics* (Munkács) < *Dobra* személynév; *Ilyásevics* (Munkács) < *Иляш* < *Иля* 'Illés'.

2.4.4. -in képzős formák. – *Csurin* (Bene) < *Щура* < *щура* 'patkány' (MIZSER 2004d: 22); *Ignátisin* (Újbátyú) < *Игнатиша* < *Игнат* 'Ignác' (БОКШАЙ 1929: 181); *Ihnátisin* (Beregszász, Munkács) < *Игнат*, h-s ejtéssel; *Kondracsin* (Beregszász, Munkács, Volóc) < *Кондрача* < *Кондрат* < görög *Kodratosz*; *Kulin* (Izsnyéte), nőiesített alakja *Kulina* (Bene, Munkács) < *Микула* 'Miklós' (MIZSER 2006a: 57); *Laurisin* (Munkács) < *Лауриша* < *Лауренти́й* 'Lőrinc'; *Mikulin* (Balazsér, Beregdéda) < *Микула* 'Miklós' (MIZSER 2004b: 46); *Pipin* (Csongor, Nagydobrony) < *Пипа* < *Пипун* 'Fülöp' (MIZSER 2004a: 210); *Huscšin* (Kisbégány) < *Гуца* < *гуца* 'az erdő sűrűsége' (ЧОПЕЙ 1883: 62); *Kapin* (Gergelyiugornya, Vásárosnamény) < *Кана* < *кана* 'bükköny';

Kapusztyin (Beregszász) < *Кануцта* < *кануцта* 'káposzta' (ЧОПЕЙ 1883: 143–4), *Szuhina* (Izsnyéte) < *Суха* < *суха* 'száraz, sovány' (ЧОПЕЙ 1883: 386), nőiesített alak.

2.4.5. -inéc képzős formák. – A ruszinban gyakori, hogy az *-in* patronimikonképzőt zárja az *-ec*: *Dankulinec* (Munkács) < *Данкула* < *Данило* 'Dániel'; *Fedinec* (Bátyú, Bilke, Hetyen, Munkács, Nagybakos) < *Fedor* (КНІЕЗСА 2003: 318); *Fedisinec* (Gát) < *Федуша* < *Федор* (MIZSER 2003a: 605); *Feninec* (Munkács) < *Фена* < *фена* < magyar *fene* (ЧОПЕЙ 1883: 415); *Kaszinec* (Izsnyéte, Munkács, Szernye) < *Коса* < *коса* 'kasza; varkocs' (MIZSER 2006a: 56); *Maruszinec* (Munkács) < *Маруся* < *Марія*; *Mikuláninec* (Munkács) < *Михула* 'Miklós'; *Motrinec* (Munkács, Nagybégány) < *Мотря* < *Мотрона* (MIZSER 2010a: 103), átvétel a latinból; *Nikulinec* (Beregszász) < *Нихула* 'Miklós' (БОКШАЙ 1929: 315); *Paulisinec* (Csongor, Munkács) < *Паулиша* < német *Paul*; *Popadinec* (Kisdobrony, Munkács) < *Попадя* < *попадя* 'papné' (MIZSER 2008: 42–3); *Szkripinec* (Munkács) < *Скрипа* < *скрипа* 'keserű galóca' (ЧОПЕЙ 1883: 364); *Sztankaninec* (Bátyú) < *Станка* < *Станислав* 'Szaniszló'.

2.4.6. -ankó/-enkó képzős formák. – *Kozmankó* (Beregszász) < magyar *Kozma*; *Rudenkó* (Balazsér) < vagy *Rudolf*, vagy a *руда* 'érc' (MIZSER 2004b: 46); *Szirenkó* (Nagybakta) < vagy a *сирый* 'szürke', vagy a *сыр* 'túró, sajt' (ЧОПЕЙ 1883: 388) tulajdonnevesült alakjaiból.

2.4.7. -szkij/-ckij képzős formák. – Ezek inkább helynevek végén gyakoribbak, de itt sem ritka az előfordulásuk. A *-j* az esetek többségében elmarad a családnevekből. *Bernáczkij* (Beregszász) < magyar *Bernát*; *Buzovszkij* (Macsole) < *Буза* < *буза* 'a tehén, kecske, juh szája, pofája' (БЕВКА 2004: 38); *Duchovszkij* (Munkács) < *Дух* < *дух* 'lélek' (ЧОПЕЙ 1883: 83); *Fedorszkij* (Nagyborzsova) < *Fedor*; *Mitróci* (Beregszász, Bilke) a *Митровський* 'Demeter fia' névből magyarosodott; *Fialkovszkij* (Beregszász) < *Фіалка* < *фіалка* 'ibolya' (ЧОПЕЙ 1883: 415); *Halánszkij* (Munkács) < magyar *Halász*; *Kolozovszkij* (Szernye) < *Колос* < *колос* < magyar *kalász* (MIZSER 2005a: 47); *Kuricsevszkij* (Nagyborzsova) < *Курич* < *куроч* 'fütő'; *Szervánszkij* (Vásárosnamény) < *Сербан* < *сербан* 'szürcsölő'.

2.4.8. -ov/-ev képzős formák. – Ezek a pluralis genitívusból alakultak: *Cserencova* (Dercen) < *Чернец* < *чернец* 'szerzetes' (MIZSER 2005a: 44), nőiesített forma; *Csujeva* (Dercen) < *Чуй* < *чуй* 'halld' (MIZSER 2008: 35), nőiesített forma; *Lopuhova* (Bene) < *Лопух* < *лопух* 'keserűlapu, bojtortján' (MIZSER 2004d: 25), nőiesített forma; *Ruszánov* (Mezőkaszony) < *Русан* < *русан* 'ruszin'; *Vaszócsik* (Beregszász, Munkács) < *Васовчик* < *Васил* 'Vászoly' + *-ov* + *-чик*.

2.4.9. Egyéb genitívusos formák. – *Bájok* (Nagybégány) < *Байка* < *байка* 'apróság, jelentéktelen valami' (MIZSER 2010a: 103); *Kajra* (Gelénes, Tiszaszalka, Vásárosnamény) < *Кайор* < *кайор* 'madár'.

3. A származás helyére utaló családnevek

3.1. Puszta helynevek. – *Huscsa* (Beregdeda, Beregszász, Macsole, Munkács) 'sűrűség, vadon' (MIZSER 2010b: 184); *Osztrovka* (Mezőgecse, Tiszacsoma) < *остров* 'sziget' (ЧОПЕЙ 1883: 239) + *-ка*.

3.2. Nagyobb egység képzett neve. – *Moldványec* (Zápszony) 'moldvai', bár a *moldavcsuk* a megszokottabb (MIZSER 2004a: 214); *Nizsalóczki* (Tákos) ~ *Nizsalovszki* (Beregszász, Ilosva, Munkács, Volóc) 'alföldi' (MIZSER 2003b: 131); *Turjanica* (Beregszász, Bilke, Izsnyéte, Munkács, Szernye, Szolyva) és *Turjancsik* (Beregszász, Izsnyéte, Munkács) 'az Ung megyei Turja folyó melléki' (MIZSER 2005a: 47).

3.3. Melléknévképzős helységnevek

3.3.1. -szki(j)/-cki(j) képzős nevek. – *Antalovszki* (Vásárosnamény) 'Antalovci, magyarul Antalóc, Ung megyei faluból való' (FÉNYES 1851. 1: 26); *Bilinszki* (Munkács) 'a máramarosi Bilinből való' (PESTY); *Borovszki* (Beregszász, Nagydobrony) ~ *Borócki* (Nagydobrony) 'a Zemplén megyei Boróból való' (MIZSER 2004a: 211); *Danilovszki* (Vári) 'Danilova, magyarul Husztsófalva, máramarosi községből való' (FÉNYES 1851. 4: 32); *Darovszki* (Újbátyú) 'a máramarosi Darváról való', a képző a magyar alakhoz járult, nem a ruszin *Kolodné*-hoz (PESTY); *Dubrovszki* (Beregszász, Munkács) 'a Bereg megyei Dubrókáról való' (LELKES 1992: 102, *Cserhalom* a.); *Horjanszki* (Beregújfalú) 'Horja, magyarul Gerény, Ung megyei faluból való' (LELKES 1992: 152); *Illicki* (Bátyú, Beregszász, Izsnyéte, Munkács) 'Ilnica, magyarul Ilonca, Bereg megyei faluból való' (MIZSER 2006a: 57); *Jablonszki* (Izsnyéte) 'Jablonov, magyarul Almamező, Bereg megyei faluból való' (MIZSER 2006a: 57); *Jaszinszkij* 'Jaszina, magyarul Kőrösmező, máramarosi faluból való' (MIZSER 2006b: 273); *Jedlinszki* (Bátyú, Beregsom) 'Jedlinka, magyarul Borókás, Sáros megyei faluból való' (MIZSER 2002: 186); *Jobszti* (Beregszász, Bilke), helyesen: *Їовсцкуні*, 'Jovsza, magyarul Jósza, Ung megyei faluból való' (MIZSER–RÉVAY 2004: 26); *Klacsanovszki* (Kigyós) ~ *Kacsanovszki* (Beregardó, Beregszász) 'Klacsanó, Bereg megyei faluból való', az utóbbi magyarosodott forma (MIZSER 2000b: 173); *Lozinszka* (Macsoła) 'Loza, magyarul Polyánka, Füzesmező beregi faluból való', nőiesített forma (MIZSER 2010b: 185); *Lucsánszki* (Beregszász) 'a beregi Kis- vagy Nagylucskáról való' (LELKES 1992: 279); *Oszuszkij* (Munkács, Nagyberég) helyesen: *Ocavckunі* 'Oszava, magyarul Darásvölgy, máramarosi faluból való' (LELKES 1992: 110); *Oszicsánszki* (Balazsér, Beregszász, Beregújfalú, Nagybéány, Tiszacsoma) 'Oszikov, magyarul Oszikó, Sáros megyei faluból való' (MIZSER 2004b: 47); *Oszickaja* (Gát) helyesen: *Осьїцкая* 'Oszij, magyarul Szajkófalva, beregi faluból való', nőiesített forma (MIZSER 2003a: 607); *Orsánszki* (Nagyberég) 'Orsa (Ilosva régi ruszin neve) beregi faluból való' (MIZSER 2004c: 73); *Orlovszky* (Beregszász) 'Orlov, magyarul Orló, Sáros megyei faluból való' (LELKES 1992: 301); *Olsinovszkij* (Macsoła) 'Olsinov, magyarul Olsinkó, Zemplén megyei faluból való' (MIZSER 2010b: 185); *Remeczki* (Bene, Beregdéda, Lónya, Munkács, Nagybéány) 'Remeti, magyarul Alsó- és Felsőremete, beregi faluból való' (MIZSER 2000b: 307); *Rokiczki* (Beregszász) 'Rokitov, magyarul Rokitóc, Zemplén megyei faluból való' (PESTY); *Roszkovszkaja* (Nagyborzsova) 'Roszkovci, magyarul Roskóc, Zemplén megyei faluból való' (PESTY); *Sztripszky* (Beregszász, Munkács) 'Sztripa, Ung megyei faluból való'; *Toronszki* (Beregszász, Munkács) 'Toronya, máramarosi faluból való' (PESTY); *Verbiezki* (Munkács) 'Verbóc, Ugocsa megyei faluból való' (LELKES 1992: 418); *Vizniczki* (Beregszász, Munkács) '(Alsó-, Felső-)Viznice, beregi faluból való' (LELKES 1992: 57, 142); *Volovszki* (Vásárosnamény) 'Volovec, magyarul Volóc, beregi faluból való' (LELKES 1992: 423). A következő négy helység Galiciában van: *Komarnicki* (Beregszász, Izsnyéte, Munkács) 'Komarnikiből való' (MIZSER 2006a: 57); *Lavocsinszki*

(Beregszász) 'Lavocsne, az egykori határállomásról való'; *Szamborovszkij* (Nagybereg) 'szambori' (MIZSER 2004c: 73); *Szpászky* (Beregszász, Nagybereg) 'szpászi' (MIZSER 2004c: 73).

3.3.2. Egyéb (-ec, -csik) képzős nevek. – *Haszinec* (Beregszász, Macsola, Munkács) 'Haszina, magyarul Kisgézseny, Zemplén megyei faluból való' (MIZSER 2010b: 185); *Bilinecz* (Bilke, Munkács) 'Bilin, máramarosi faluból való'; *Kustanec* (Dercen) 'Kustán(falva), beregi faluból való' (MIZSER 2005a: 45); *Rakusinec* (Beregsom) 'Rakusin, magyarul Beregrákos beregi faluból való' (MIZSER 2002: 186); *Szimirjancsik* (Izsnyéte) 'Szimir, magyarul Ószemere, Ung megyei faluból való' (MIZSER 2006a: 57); *Szvaljavcsik* (Beregszász, Munkács) 'Szvaljava, magyarul Szolyva, beregi faluból való' (LELKES 1992: 376).

3.4. A helység valamely részén lakó. – *Csernecki* (Beregszász, Kisdobrony) 'a munkácsi Csernek-hegyről származó'; *Horodzi* (Beregszász) < *городский* 'városi' (ЧОПЕЙ 1883: 58); *Kaminszki* (Beregszász, Munkács): a *Kaminy* 'kő, sziklaszál' gyakori külterületi név; *Kanszkij* (Beregszász) 'Koncs, Szinevér és Szinevérpolyána (Máramaros megye) közötti lakott helyről való', némi népetimológiával (PESTY); *Kriczki* (Lónya, Nagybakos) ~ *Krisszki* (Beregszász) < *крещенский* 'kereszt, a kereszt mellett lakó' (MIZSER 2000b: 307); *Mahurszki* (Beregszász): a *Mahura* gyakori külterületi név Máramarosban; *Ritóci* (Zápszony) < *пумовий* a 'rétek közük való', az alapszó átvétel a magyarból (ЧОПЕЙ 1883: 343); *Szolvinszki* (Munkács) 'Szolovinci, a máramarosi Gánya külterületi részéről való' (PESTY); *Szvincickij* (Dercen) 'Szvinka, a máramarosi Dolha külterületi részéről való' (MIZSER 2005a: 45); *Zabolotnij* (Macsola) 'a mocsár mögött, a mocsáron túl lakó' (MIZSER 2010b: 185); *Zadorozsnij* (Papitánya, Zápszony) 'az úton túl lakó' (MIZSER 2004a: 215); *Zapotusnyák* (Nagybereg) 'a patakon túl lakó' (MIZSER 2004c: 74).

3.5. Nép- és etnikumnevek. – *Bilák* (Beregszász, Munkács, Nagyborzsova) 'egy ruszin etnikai csoport neve' (MIZSER 2005b: 30); *Bojkó* (Beregszász) 'egy ruszin etnikai csoport neve' (MIZSER 2005b: 30); *Lemák* (Macsola, Mezőgecse, Munkács) 'egy ruszin etnikai csoport neve' (MIZSER 2005b: 30); *Lizák* (Bátyú, Beregdaróc, Beregszász, Gát, Kisbakos, Nagymuzsaly, Szolyva, Újbátyú) 'egy ruszin etnikai csoport neve' (MIZSER 2005b: 31); *Lyach* (Bilke, Munkács) < *лях* 'lengyel' (ДУЙЧАК 2003: 166); *Ljaskó* (Beregszász, Bilke, Gát): az előző név képzett alakja (MIZSER 2003a: 607); *Nyimec* (Beregújfalú) 'német' (ЧОПЕЙ 1883: 219); *Paracinec* (Izsnyéte) 'a rácok közül való' (MIZSER 2006a: 57); *Racin* (Izsnyéte, Vári) 'rác' (MIZSER 2006a: 57); *Rusz* (Kisbakos, Mezőkaszony, Munkács, Nagybakos): a ruszinok eredeti önelnevezése (MIZSER 2002: 190); a következő hat név ennek a névnek a képzett alakja: *Ruscsák* (Beregszász, Kovászó, Nagybereg, Újbátyú) (ДУЙЧАК 212), *Ruszó* (Balázsér, Hetefejércse, Tarpa) (MIZSER 2004b: 47), *Ruszinkó* (Bátyú, Beregdéda, Beregszász, Bilke, Izsnyéte, Vámosatya) (ДУЙЧАК 2003: 211), *Ruszin* (Badaló, Beregdéda, Beregszász, Fornos, Munkács, Szolyva, Tiszacsoma, Zápszony), KÁZMÉR magyarnak veszi (902), talán a mai megszokott elnevezés alapján, de kronológiailag nem állja meg a helyét (MIZSER 2010c: 250), *Ruszinka* (Balázsér, Barkaszó, Mezőhomok, Munkács) (MIZSER 2004b: 47), *Ruszányuk* (Munkács); *Svedko* (Macsola) ~ *Svetko* (Beregszász, Macsola) < *швед* 'svéd' + *-ко* (MIZSER 2010b: 185), a név az 1711-es svéd invázióval kapcsolatos, amikor is a Rákóczi seregből elbocsátott svéd

katonák végigdúlták Bereg és Máramaros egy részének ruszin községeit; *Svedku* (Beregszász, Tiszacsoma): az előző név vocativusa; *Szakszun* (Munkács) < *сакс* 'szász' + *-ун* (БОКШАЙ 1929: 404); *Szlavjanyin* (Beregszász) 'szláv' (ЧОПЕЙ 1883: 365); *Tótin* (Beregszász, Mezőgecse) < *товтун* 'tót' (ЧОПЕЙ 1883: 394); *Voloscsuk* (Barkaszó, Bányú, Beregdéda, Beregsom, Beregszász, Mezőkaszony, Munkács) 'oláh' (MIZSER 2002: 187); *Volosin* (Beregszász, Izsnyéte, Munkács) 'oláh' (MIZSER 2006a: 57).

4. Méltóság, tisztségre, foglalkozásra utaló családnevek

4.1. A méltóság, tisztség, foglalkozás megnevezése. – *Batykó* (Munkács) 'görög katolikus pap' (MIZSER 2009: 64); *Birovec* (Beregszász) < magyar *bíró*; *Behen* (Dercen) 'kengyelfutó, futár' (MIZSER 2005a: 45); *Bocskár* (Kisdobrony) 'kádár' (ЧОПЕЙ 1883: 17); *Bojcsuk* (Halábor) 'harcos' (ЧОПЕЙ 1883: 16); *Brogyuk* (Újbányú) 'révész' (ЧОПЕЙ 1883: 14); *Cihlár* (Munkács) 'téglaletető, téglaégető' (ЧОПЕЙ 1883: 423); *Cimbalinec* (Beregszász, Izsnyéte, Munkács, Szolyva) 'cimbalmos' (MIZSER 2006a: 57); *Csiszlák* (Kisdobrony) 'számoló' (ЧОПЕЙ 1883: 426); *Felybaba* (Izsnyéte, Macsola, Volóc) 'ör-mester' < német *Feldweibel*, népetimológias alakulat (MIZSER 2006a: 57); *Hitman* (Beregszász, Zápszony) 'hetman, a kozákok vezetője' (MIZSER 2004a: 215); *Hlász* (Beregszász) < magyar *halász*; *Hospodár* (Munkács) 'gazda, földesúr' (ЧОПЕЙ 1883: 59); *Kiraliana* (Zápszony): a magyar *király* nőiesített alakja (MIZSER 2004a: 215); *Kollár* (Beregszász, Munkács) 'kerekes', némi magyarosodással (MIZSER 2000a: 33); *Koroly* (Beregszász, Munkács, Márokpapi, Nagybégány, Ruszkóc) 'király' (MIZSER 2010a: 104); *Kuplincsák* (Beregszász) 'vásároló' (ЧОПЕЙ 1883: 164); *Lizánec* (Beregsom, Beregszász, Munkács, Nagybégány) 'sónyalató' (MIZSER 2010a: 104); *Malyár* 'festő' (ЧОПЕЙ 1883: 178); *Matuzár* (Bányú) 'kötélverő' (БОКШАЙ 1929: 237); *Murnyák* (Beregsurány) 'kőműves' (ЧОПЕЙ 1883: 191); *Opekár* (Munkács) 'gyám' (ЧОПЕЙ 1883: 234); *Pasztuh* (Dercen, Fornos) 'pásztor' (MIZSER 2005a: 45); *Perevuznik* (Beregszász) 'révész' (БОКШАЙ 1929: 379); *Popp* (Beregszász) < *nón* 'pap' (БОКШАЙ 1929: 354); *Szoljánik* (Szernye) 'sós' (MIZSER 2005a: 48); *Sztároszta* (Munkács, Sárosoroszi) 'községi bíró; násznagy' (ЧОПЕЙ 1883: 379); *Szvida* (Patkanyóc) 'tanú'; *Tocsin* (Kígyós) 'köszörűs' (MIZSER 2006b: 173); *Ulinec* (Makkosjánosi, Munkács) 'kaptárkészítő' (БОКШАЙ 1929: 200); *Vataha* (Munkács) és *Vatasán* (Beregszász) < *xvamaxa* 'számadó juhász'; *Zelesznik* (Munkács, Vásárosnamény) 'vasműves'; *Zolcsák* (Csaroda, Lónya, Tiszaszalka) 'hamuzsíröző' (MIZSER 2003d: 132).

4.2. A foglalkozásra metonímiával utaló családnevek. – *Boisko* (Csongor, Bilke, Munkács) 'szérű'; *Buliska* (Lónya) ~ *Buluska* (Tarpa) < *булочка* 'cipő' (MIZSER 2000b: 308); *Csehor* (Gát, Makkosjánosi) 'egyféle hal' (MIZSER 2003a: 607); *Drobot* (Beregszász) 'fiatal juh' (ДЕЖЕ 1996: 43); *Ésik* (Bányú, Bótrágy, Gelénes, Lónya, Mátyus, Tiszakercsény) < beregi ruszin *ецик* 'fiók' (MIZSER 2001: 61); *Kleptács* (Munkács) 'kalapács' (ЧОПЕЙ 1883: 144); *Klub* (Munkács) 'cipő' (ЧОПЕЙ 1883: 150); *Kossej* (Beregszász, Munkács) < *кошель* 'kosár' (ЧОПЕЙ 1883: 159), magyaros helyesírással; *Kostura* (Dercen, Fornos) < *коштур* 'mankó' (MIZSER 2005a: 45) + *-a*; *Kozel* (Munkács) 'kazal, asztag' (ЧОПЕЙ 1883: 152); *Közel* (Beregszász): az előző név értelmesített alakja; *Kreminy* (Szolyva) 'kova, tűzkő' (ЧОПЕЙ 1883: 160); *Kresza* (Gát, Gút) 'fenőkő' (MIZSER 2003a: 607); *Kulja* ~ *Kulya* (Izsnyéte, Kisbégány, Munkács, Ruszkóc) 'golyó'

(MIZSER 2006a: 57); *Lóca* (Beregszász, Kisbégány, Nagybégány, Zápszony) < лавка 'lóca, pad; bolt' (MIZSER 2004a: 215); *Paszulya* (Bótrágy) 'bab' (MIZSER 2001: 62); *Remenyik* (Beregszász) 'korbács, ostorszíj' (ЧОПЕЙ 1883: 342); *Rozuska* (Munkács) 'fá-
eke'; *Siti* (Beregszász, Bulcsu, Csaroda, Nagyborzsova, Tarpa, Vári, Vásárosnamény) < *uuumüü* 'kivarrott, kibélelt (ruha)' (MIZSER 2003b: 131); *Szmozsenica* (Munkács, Szernye) 'bíborcsíkkal ellátott női ruha' (MIZSER 2005a: 48); *Szuhomlin* (Kisdobrony) 'szárazma-
lom'; *Verba* (Kisdobrony, Nagydobrony) 'fűzfa', a kosárfonásra utal (MIZSER 2004a: 211); *Zsupkó* (Barabás, Beregsurány, Beregszász, Márokpapi, Nagyborzsova) a magyar *zsup* átvétele és képzése (MIZSER 2011: 166).

5. Egyéni tulajdonságokra utaló családnevek

5.1. A tulajdonság megnevezése. – *Bicki* (Macsóla) < бусккүй 'ördögi, rossz, gonosz' (MIZSER 2010b: 186); *Bigun* (Bilke, Munkács, Tiszacsoma) 'szökevény' (ЧОПЕЙ 1883: 22); *Bilej* (Munkács) 'fehér' (ЧОПЕЙ 1883: 23); *Bilek* (Munkács) 'fehér'; *Hrimuth* (Beregszász, Bilke) 'mennydörgős' (ЧОПЕЙ 1883: 60); *Huka* (Márokpapi) 'veszekedő, kiabáló'; *Kocibán* (Beregrákos) 'falábú' (ЧОПЕЙ 1883: 158); *Kosztrub* (Munkács) < *кострубамуü* 'borzas' (БОКШАЙ 1929: 183); *Kraszjánik* (Szernye) 'szép kiállítású férfi' (MIZSER 2005a: 48); *Kurceba* (Beregszász, Gát, Munkács) 'pipás, pipázó' (MIZSER 2003a: 608); *Lazson* (Beregdéda) 'hamis, hibás, helytelen' (ЧОПЕЙ 1883: 161); *Ligos* (Munkács) 'nagyot nyelő'; *Lihán* (Munkács) 'rossz, gonosz' (БОКШАЙ 1929: 149); *Livák* (Balazsér) 'balkezes' (MIZSER 2004b: 48); *Logojda* (Beregszász, Bilke, Csetfalva, Munkács) 'csavargó, betyár' (ЧОПЕЙ 1883: 171); *Lődár* (Beregszász, Munkács) 'lusta, ingyenélő' (БОКШАЙ 1929: 262), ö-ző nyelvjárásban; *Lupák* (Mezőhomok) < глупак 'buta' (БОКШАЙ 1929: 59), némi magyarosodással; *Maklinec* (Hetyen) < махлин 'szélhámos, csaló' + -ey; *Mandzák* (Asztély, Balazsér, Beregdéda, Beregsurány, Beregszász, Bulcsu, Kisbégány, Kovászó, Macsóla, Mezőhomok, Nagybégány) 'siető, gyorsan járó' (MIZSER 2004b: 48); *Manot* (Dercen) 'szédítő, bódító, csábító' (MIZSER 2005a: 45); *Mizun* (Újbátyú) 'a legkisebb fiú'; *Narancsik* (Munkács, Nagymuzsaly) < нарочник 'önkényes, szándékos', egy kis értelmesítéssel (MIZSER 2010b: 189); *Nyiroda* (Beregdéda) 'rokontalan, nemzetség nélküli'; *Opriss* (Munkács) 'rabló, útonálló, zsvány' (ЧОПЕЙ 1883: 235), a -ss magyarosodást mutat; *Palincsák* (Beregdéda, Nagyborzsova) 'pálinkakedvelő' (ЧОПЕЙ 1883: 246–7); *Revák* (Balazsér, Beregszász, Gát, Makkosjános, Nagybakos) 'síró, rívó' (MIZSER 2003a: 608); *Romzsa* (Munkács, Szuszkó) < *ромза* 'mennydörgős' (ДУЙЧАК 2003: 211); *Sepely* (Barabás, Beregszász, Márokpapi) 'selypítő' (MIZSER 2011: 167); *Seri* (Lónya, Tiszakerecseny) < шери 'széles' (MIZSER 2000b: 309); *Sián* (Dercen) < шиян 'vastag nyakú' (MIZSER 2005a: 45); *Skirta* (Kisbégány, Nagybégány) 'vicsorító' (MIZSER 2010a: 101); *Sóhaj* (Beregszász, Kisbégány) < *шугаü* 'szerető, kedves', kis értelmesítéssel (MIZSER 2010a: 101); *Szinyko* (Kígyós) 'kék' (MIZSER 2006b: 174); *Szinyu* (Lónya) 'kék', vocativusi forma (MIZSER 2000b: 309); *Szivák* (Munkács) 'daruszínú, szürke színű' (ЧОПЕЙ 1883: 361); *Szkably* (Beregszász, Munkács) 'visitó'; *Szkiba* (Bátyú, Beregrákos, Beregszász, Csongor, Dercen, Lohó, Munkács) 'a családtól különélő személy' (MIZSER 2005a: 45); *Szlobogyán* (Vásárosnamény) 'szabad' (ЧОПЕЙ 1883: 366); *Sztegura* (Bátyú, Beregdéda, Beregszász, Munkács) 'combos'; *Tucsnyák* (Munkács) 'kövér' (ДЕЖЕ 1996: 166); *Virván* (Makkosjános, Zápszony) 'hívó, bízó' (MIZSER 2004a: 216); *Viszkocs* (Munkács) 'visitó'. – A következők

mind szavajárási nevek: *Birgács* (Gulács) < *birg-birg* juhterelő szó < magyar *birka* + képzés; *Figyasz* (Beregszász, Munkács) < magyar *vigyázz!* (MIZSER 2008: 35); *Gódi* (Kisbégány) 'nem lehet, sehogysem lehet' (MIZSER 2008: 35); *Herengu* (Balazsér, Kisbégány, Nagybégány, Rafajnaújfalu) 'heringet!' (MIZSER 2004d: 48); *Hibály* (Gergelyi-ugornya, Vásárosnamény) < *zudāū* 'gyerünk, mozdulj!', az *ly*-nal való írás magyarosodásra vall (MIZSER 2008: 35); *Homonyi* (Nagybégány) < *zomoni* 'kiabálj, zajongj!' (MIZSER 2008: 35); *Pereszta* (Munkács, Zápszony) < *nepectaū* 'állj meg!' (MIZSER 2004a: 246); *Pleszka* (Tiszacsoma) < *pleskaū* 'tapsolj!' (2008: 35); *Praczu* (Beregdeda, Beregszász, Mezőhomok, Vásárosnamény) 'munkát!' (MIZSER 2008: 37); *Szeszák* (Beregszász, Nagyborzsova) < *ceś* 'ez' + *-ak*, szavajárási név (MIZSER 2008: 37); *Tepla* (Csonkapapi) < *menlo* 'meleg van' (MIZSER 2008: 37).

5.2. A tulajdonságra metaforával és egyéb eszközzel utaló családnevek. – *Bakara* (Vásárosnamény) 'bölömbika'; *Bidzilla* (Beregszász, Macsola, Munkács, Nagybégány, Vári) ~ *Bizilla* (Mezőgecse) 'valamilyen bogár' (MIZSER 2010a: 186); *Biszacha* (Munkács) 'átalvető, koldustarisznya' (ЧОПЕЙ 1883: 12); *Bugéra* (Mezőhomok) 'héja', a máramarosi ruszinból való; *Buskó* (Beregszász, Gát) < *бузко* 'gólya' (MIZSER 2003a: 608); *Csajkó* (Lónya, Munkács) 'sirály' (MIZSER 2000b: 309); *Derkács* (Beregrákos, Beregszász, Bilke, Munkács, Ruszkóc) 'haris' (ЧОПЕЙ 1883: 68); *Droszt* (Munkács) < *дросд* 'sárgarigó' (БОКШАЙ 1929: 380); *Drozdik* (Munkács) < *дросд* + képző; *Dzámka* (Beregszász, Kígyós, Munkács, Nagybégány) 'savanyú, behabart baromfileves' (MIZSER 2006b: 174); *Fialka* (Munkács) 'ibolya' (ЧОПЕЙ 1883: 415); *Ganyu* (Vásárosnamény) a *каня* 'héja' vocativusi alakja; *Godöna* (Kisdobrony) 'esős idő, rossz idő' (ЧОПЕЙ 1883: 55) ö-ző nyelvjárásban; *Kocsubej* (Macsola) 'búbos banka' (MIZSER 2010b: 186); *Kohun* (Macsola) 'kakas' (MIZSER 2010b: 186); *Koszjucs* (Macsola) 'feketerigó' (MIZSER 2010b: 186); *Kret* (Gát) 'vakondok' (MIZSER 2003a: 608); *Kropka* (Nagydobrony) 'fogoly (madár)' (ЧОПЕЙ 1883: 162); *Kurcsevica* (Beregszász) < *курча* 'csirke' (ЧОПЕЙ 1883: 164) + képző; *Kurica* (Balazsér, Beregdéda, Tiszacsoma) 'tyúk' (MIZSER 2004b: 48); *Kvása* (Gát) 'kása' (MIZSER 2003a: 607); *Licica* (Munkács) < *лице* 'arc; pofa' (ЧОПЕЙ 1883: 170) + képző; *Lilik* (Beregújfalu) 'denevér' (ЧОПЕЙ 1883: 169); *Medvigy* (Balazsér, Beregszász, Makkosjánosi, Munkács, Nagybégány, Ruszkóc, Szolyva) 'medve' (MIZSER 2004b: 48); *Oszak* (Beregszász) < *oca* 'darázs' (ЧОПЕЙ 1883: 237) + képző; *Petah* (Dercen, Munkács) 'kakas' (MIZSER 2005a: 45); *Patyányik* (Beregdeda) 'ötös pénzérme' (ЧОПЕЙ 1883: 332); *Páczkán* (Beregszász, Munkács) 'patkány' (bereg-i ruszin); *Pliszka* (Beregszász, Dercen, Macsola, Nagyborzsova, Szernye) 'barázdabillegető' (MIZSER 2005a: 48); *Polifka* (Munkács) < *полівка* 'leves' (ЧОПЕЙ 1883: 280); *Puza* (Dubróka, Munkács, Zsukó) 'has, pocak' (БОКШАЙ 1929: 163, 362); *Rakács* (Beregszász, Tiszaszalka) < *хракач* 'varjú'; *Szemák* (Beregszász, Bilke, Izsnyéte, Munkács, Szolyva, Tákos) 'hatos pénzérme' (MIZSER 2003b: 133); *Szikura* (Izsnyéte) 'cinege' (MIZSER 2006a: 57); *Szkuba* (Munkács) 'halászsas' (ЧОПЕЙ 1883: 364); *Szkunc* (Zápszony) 'nyest' (MIZSER 2004a: 215); *Szoroka* (Izsnyéte, Nagybégány) 'szarka' (MIZSER 2006a: 57); *Szup(p)* (Beregszász, Munkács, Rafajnaújfalu) 'keselyű' (БОКШАЙ 1929: 211); *Udut* (Bilke, Beregkövesd, Munkács) 'búbosbanka' (БОКШАЙ 1929: 58); *Uszta* (Munkács, Szernye) 'száj, ajak' (MIZSER 2005a: 48); *Varon* (Bene) 'holló' (MIZSER 2004d: 25); *Virosztek* (Tiszacsoma) < *выросток* 'kinövés' (ДУЙЧАК 2003: 77); *Vocska* (Vásárosnamény) 'kis szem', nyelvjárási adat; *Vókács* (Munkács) < *вок* 'farkas'

(ЧОПЕЙ 1883: 32) + *-ач*; *Volkó* (Beregszász, Vásárosnamény) < *вол* 'ökör' (БОКШАЙ 1929: 342) + képző; *Vrábely* (Munkács) 'veréb' (ДУЙЧАК 2003: 80); *Zozulya* (Makkosjános) 'kakukk' (ЧОПЕЙ 1883: 125).

6. A névadás indítéka nem világos, bizonytalan, nem meggyőző. – A nevek egyike-másika talán az előző csoportba is tartozhatna. Mivel azonban nem magyar névadásról van szó, és a ruszin névadás kérdésköre annyira kidolgozatlan, nem mertem ezeket a neveket más csoportba tenni. – *Bucsok* (Beregszász, Halábor, Munkács) 'bükkfa' (БОКШАЙ 1929: 70); *Burkáló* (Újbátyú) 'parittyá' (ЧОПЕЙ 1883: 21); *Csada* (Beregszász) < *чад* 'füst, korom' (ЧОПЕЙ 1883: 424) + *-a*; *Csepák* (Barkaszó, Munkács, Szernye) 'fölkötő' (MIZSER 2005a: 48); *Csercsa* (Tizsakerecseny, Vásárosnamény) 'kis fölkötő'; *Csernyica* (Nagybégány) 'szederbokor' (MIZSER 2010a: 104); *Csopey* (Munkács) a magyarból átvett *csap* szó származéka; *Dera* (Munkács) valószínűleg a *depumu* 'nyúzni' (ЧОПЕЙ 1883: 68) szóból ered; *Dörény* (Beregdaróc) < *депен* 'gyep, pázsit' (ЧОПЕЙ 1883: 68) *ö-ző* nyelvjárásban; *Dzerin* (Beregszász) a *дзеп* 'savó' (ЧОПЕЙ 1883: 69) szó képzett alakja; *Groholy* (Vásárosnamény) 'nagy zajjal leeső valami'; *Gyidik* (Beregszász) < *diđ* 'nagyapó, öregember' (ЧОПЕЙ 1883: 85) + *-ук*; *Gyirák* (Munkács) < *dipa* 'lyuk' (ЧОПЕЙ 1883: 85) *-ак* képzővel; *Hazura* (Hetefejejcse) 'vékony selyemszövet' (MIZSER 2003b: 132); *Herczku* (Gelénés) a németből átvett *Herz* 'szív' ruszin becézett alakjának vocativusa; *Hersku* (Gulács) a németből átvett *Hersch* 'szarvas' ruszin becézett alakjának vocativusa; *Hodinka* (Munkács) 'óra, időmérő' (ЧОПЕЙ 1883: 55); *Hvuszt* (Újbátyú) 'farok' (ЧОПЕЙ 1883: 417); *Kaluja* (Beregszász, Macsola, Nagyborzsova) valószínűleg a *кал* 'sár' szó származéka; *Kampi* (Beregdeda, Beregszász, Munkács) ~ *Kampü* (Munkács) a magyar *kampó* szó átvétele; *Kamun* (Macsola) 'kő' (MIZSER 2010b: 186); *Kapincu* (Beregszász) a *капинец* 'cseppecske' vocativusa; *Kapolka* (Vásárosnamény) 'a prémes sapka egyik füle'; *Keselya* (Munkács, Ódavidháza) < magyar *kesely*; *Korinkó* (Munkács) < *корин* 'gyökér' (ЧОПЕЙ 1883: 157) + *-ко*; *Koszmeda* (Beregújfalú) < magyar *köszméte*; *Kröhviszkij* (Dercen) 'jeges, hideg', *ö-ző* nyelvjárásban (MIZSER 2004a: 45); *Kucsinka* (Beregszász, Hetyen, Izsnyéte, Mezőkaszony, Munkács) a *куча* 'kémény nélküli ház; viskó' továbbképzése (MIZSER 2006a: 57); *Kumicz* (Kovászó) 'koma'; *Movkó* (Nagy-muzsaly) < *мова* 'szó' + *-ко* (MIZSER 2010b: 187); *Möca* (Beregdeda) < *мышца* 'kar, kéz, izom' (ЧОПЕЙ 1883: 193); *Penyák* (Beregszász, Ilonca, Munkács) < vagy *пень* 'tőke, törzs', vagy *пеня* 'pénzbírság' (ЧОПЕЙ 1883: 250) + *-ак*; *Pencu* (Szernye) a *пенца* 'kisebb tőke' vocativusa (MIZSER 2005a: 48); *Pecsora* (Beregszász, Bulcsu, Izsnyéte) < *пецера* 'barlang' (ЧОПЕЙ 1883: 258); *Porohnavec* (Dercen, Munkács) 'korhadt' (MIZSER 2005a: 45); *Rajcuk* (Újbátyú) 'kis éden' (ЧОПЕЙ 1883: 338); *Repljuk* (Makkosjános) 'bojtorján' (ЧОПЕЙ 1883: 534); *Sljahta* (Balázsér) 'nemesség' (MIZSER 2004b: 47); *Szmerecska* (Munkács) 'kis fenyő' (ЧОПЕЙ 1883: 367); *Szniscák* (Munkács) < *сніг* 'hó' (*сний-*) (ЧОПЕЙ 1883: 368) + *-чак*; *Szolomka* (Beregszász) ~ *Szalomka* (Kovászó) 'szalmaszál' (БОКШАЙ 1929: 401); *Szteblak* (Izsnyéte) < *стебло* 'szár, szál' + *-ак* (MIZSER 2006a: 57); *Szvirida* (Kígyós, Munkács, Szernye) < *звир* 'állat' *-да* képzővel (MIZSER 2005a: 48); *Szvitlik* (Beregszász, Beregújfalú) < *світлий* 'világos' (ЧОПЕЙ 1883: 358) + *-ук*; *Talpa* (Beregszász, Macsola) < magyar *talp* (MIZSER 2010b: 186); *Töskó* (Kisdobrony) < *тычка* 'paszulytartó karó' (ЧОПЕЙ 1883: 399).

7. Összegzés. – Eddig huszonhat falu névanyagát tettem közzé a Névtani Értesítőben, a Magyar Nyelvjárásokban, az Acta Beregsasiensisben és köszöntő kötetekben. Nyelv szerint csak kettőt: cseh (Prágai Tükör 2006/1: 17–20), román (Névtani Értesítő 32: 31–4). Jelen tanulmányom mintegy folytatása ennek a sornak. Kissé úttörő jellegűnek érzem, mert eddig a ruszin családnevekről összefoglaló jellegű munka még nem jelent meg.

Hivatkozott irodalom

- БЕВКА, ОЛЕКСА 2004. *Словник-пам'ятник. Діалектний словник села Поляни марамо-рошського комітету. Ніредьгаза.*
- БОКШАЙ, ЭМИЛИЯН – РЕВАЙ, ЮЛИАН – БРАЦАЙКО, МИХАИЛ 1929. *Мадярско–руський словарь.* Ужгород.
- ЧОПЕЙ, ЛАСЛОВЪ 1883. *Русько–мадярський словарь.* Будапешть.
- ЧУЧКА, ПАВЛО П. 1970. *Антропонімія Закарпаття.* Ужгород.
- ДЕЖЕ ЛАСЛО 1996. *Делованія письменность русинов XVII–XVIIІ. веках. Словарь, анализ, тексти.* Ніредьгаза.
- ДУЙЧАК, МИКОЛА 2003. *Антропонімія Пряшівщини.* Пряшів.
- FÉNYES ELEK 1851. *Magyarország geographiai szótára...* 1–4. Pest.
- KNIEZSA ISTVÁN 1974. *A magyar nyelv szláv jövevényszavai.* 1–2. Budapest.
- KNIEZSA ISTVÁN 2003. *Helynév- és családnévvizsgálatok.* Budapest.
- LELKES GYÖRGY szerk. 1992. *Magyar helységnev-azonosító szótár.* Budapest.
- MIZSER LAJOS 2000a. *Tirpák vezetéknevek.* Nyíregyháza.
- MIZSER LAJOS 2000b. Lónya vezetéknevei. *Magyar Nyelvjárások* 38: 305–10.
- MIZSER LAJOS 2001. Bótrágy mai családnevei. In: PAPP GYÖRGY szerk., *11. Élőnyelvi Konferencia. Az Újvidéki Egyetem Magyar Tanszékének Évkönyve. Tanulmányok.* 59–62.
- MIZSER LAJOS 2002. Családnevek Kárpátaljáról. *Magyar Nyelvjárások* 40: 182–92.
- MIZSER LAJOS 2003a. Gát mai családnevei. In: HAJDÚ MIHÁLY – KESZLER BORBÁLA szerk., *Köszöntő könyv Kiss Jenő 60. születésnapjára.* Budapest. 605–9.
- MIZSER LAJOS 2003b. Három beregi falu családnevei. *Névtani Értesítő* 25: 128–33.
- MIZSER LAJOS 2004a. Nagydobrony és Zápszony családnevei. *Magyar Nyelvjárások* 42: 209–16.
- MIZSER LAJOS 2004b. Balazsér mai családnevei. *Névtani Értesítő* 26: 45–9.
- MIZSER LAJOS 2004c. Nagyberég mai családnevei. *A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tudományos Közalapítvány Füzetek* 20: 70–6.
- MIZSER LAJOS 2004d. Bene község családnevei. In: BEREGSZÁSZI ANIKÓ – CSERNICKÓ ISTVÁN szerk., *Tanulmányok a kárpátaljai magyar nyelvhasználatról.* Ungvár. 20–6.
- MIZSER LAJOS 2005a. Dercen és Szernye családnevei. *Névtani Értesítő* 27: 43–8.
- MIZSER LAJOS 2005b. Ruszin etnonimek. *A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tudományos Közalapítvány Füzetek* 21: 29–31.
- MIZSER LAJOS 2006a. Izsnyéte vezetéknevei. *Névtani Értesítő* 28: 55–8.
- MIZSER LAJOS 2006b. Kígyós mai vezetéknevei. *Magyar Nyelvjárások* 44: 171–5.
- MIZSER LAJOS 2008. Vezetéknév-kutatások Bereg megyében. In: P. LAKATOS ILONA – PETHŐ JÓZSEF szerk., *Elméletek és módszerek. Tanulmányok a nyelvtudomány köréből.* A Nyíregyházi Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszékének Kiadványai. Nyíregyháza. 29–46.

- MIZSER LAJOS 2009. A munkácsi várhoz tartozó falvak hely- és személynevei. *Névtani Értesítő* 31: 63–7.
- MIZSER LAJOS 2010a. Kis- és Nagybégány családnevei. *Acta Beregsasiensis* 9/2: 99–106.
- MIZSER LAJOS 2010b. Macsola és Nagymuzsaly mai családnevei. In: HÁRI GYULA szerk., „*Végtelen a tér, mely munkára hív*”. *Köszöntő kötet Révay Valéria 60. születésnapjára*. Veszprém. 183–95.
- MIZSER LAJOS 2010c. A ruszinok elnevezései a XVI–XVII. században. *Magyar Nyelv* 106: 249–51.
- MIZSER LAJOS 2011. Barabás vezetéknévei. In: KOLLÁTH ANNA – GRÓF ANNAMÁRIA szerk., „*Szépbe szőtt hit...*” *Köszöntő könyv Varga József tiszteletére*. Maribor–Lendva. 162–9.
- MIZSER LAJOS – RÉVAY VALÉRIA 2004. *Tanulmányok Bereg, Máramaros, Szatmár és Ugocsa XVII–XIX. századi nyelvállapotáról*. Nyíregyháza.
- PESTY = PESTY FRIGYES 1864. *Helységnévtár. Máramaros megye*. OSZK Kézirattár Fol. Hung. 1114/XXVII. *Zemplén megye*. OSZK Kézirattár Fol. Hung. 1114/LXII–LXIII.

MIZSER LAJOS

LAJOS MIZSER, **Ruthenian family names from Bereg County**

Many Hungarian inhabitants of the historical Bereg County bear family names of Ruthenian origin. The author presents the settlements where these people live. Relevant family names are discussed in the following groups: 1. surnames originating from the personal name of an ancestor (*Monajló* ‘Immanuel’, *Geczkó* < *Geraszim*, *Fedics* ‘Fedor’s son’); 2. surnames indicating the place of origin (*Nizsalovszki* ‘lowlander’, *Remeczki* ‘from the settlement known as Remete’, *Zabolotnij* ‘living beyond the marsh’, *Lyach* ‘Polish’); 3. surnames indicating an occupation, an office or a position (*Murnyák* ‘bricklayer’, *Sztároszta* ‘village magistrate’, *Koroly* ‘king’); 4. surnames indicating a personal characteristic (*Lódár* ‘lazy’, *Seri* ‘wide’, *Udut* ‘hoopoe’); 5. surnames of obscure or uncertain motivation (*Dörény* ‘lawn, grass’, *Kapincu* ‘little drop’, *Szolomka* ‘stalk of straw’).